

ISSN: 3057-1081 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2, หน้า 15-44

ลิขสิทธิ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

พฤษภาคม-สิงหาคม 2567

รับเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567/ แก้ไขเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2567/ อนุมัติเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2567

การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ

ตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Communication For Inheriting

the buddha image boat procession Tradition

Sawiat Subdistrict , Tha Chang District , Suratthani Province

ปิยตา นวลละออง¹, นันทิพา บุษปวรรณนะ², แพรวพรรณ ปานนุช³, พีรดนย์ ผดุงเกียรติ⁴

Piyata Nualalaong¹, Nantipha Busapavardhana², Praewphan Pannuch³,

Peeradon Padungkiat⁴

^{1,2,3,4}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1,2,3,4}Faculty of Management Sciences, Suratthani Rajabhat University

Email: piyata2000@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัย การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ ตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความหมายของประเพณีชักพระบกโบราณ 2) เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีความสัมพันธ์การสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุม ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มราชการ จำนวน 3 คน 2) ประชาชนชาวบ้านจำนวน

2 คน 3) ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และ 4) สมาชิกภายในครอบครัว จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling)

ผลการวิจัย พบว่า 1. ประเพณีชักพระบวชโบราณเกิดจากความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนา การสืบทอดประเพณีเก่าแก่และการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน 2. รูปแบบและกระบวนการสื่อสาร มี 3 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงการเตรียมงานประเพณี หมายถึง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการสื่อสารทุกขั้นตอน เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการสื่อสารแบบทางเดียวและสองทาง โดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และมีการไหลของข่าวสาร ทั้งจากบนลงล่าง แนวระนาบและจากล่างขึ้นบน 2) ช่วงเตรียมการจัดงานประเพณี เป็นการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ มีการสื่อสารแบบทางเดียวและสองทาง โดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และมีการไหลของข่าวสาร ทั้งจากบนลงล่าง แนวระนาบ 3) ช่วงหลังการจัดงานประเพณี เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ มีการสื่อสารแบบสองทาง โดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และมีการไหลของข่าวสารแบบจากล่างขึ้นบน 3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีไม่ได้ส่งผลในเชิงลบเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยียังส่งผลเชิงบวก ทำให้การสื่อสารสะดวก รวดเร็วโดยเฉพาะการเชิญชวนให้มาร่วมงานประเพณี

คำสำคัญ : การสื่อสาร, การสืบทอด, ประเพณีชักพระบวชโบราณ

Abstract

Research on Communication for the Preservation of the Ancient Chak Phra Bowk Festival in Sawiat Sub-district, Tha Chang District, Surat Thani Province aims to: 1) explore the meaning of the ancient Chak Phra Bowk festival, 2) investigate the pattern and processes of communication for the transmission of the ancient Chak Phra Bowk festival, and 3) examine the social, economic, and technological factors related to the preservation of the ancient Chak Phra Bowk festival. Quantitative research method was applied to collect data through relevant related research, in depth interviews, observation, and community meetings. The key informants consisted of 20 individuals: 1) 3 representatives from the government, 2) 2 local sages, 3) 10 local leaders, and

4) 5 family members, selected using purposive sampling methods according to the research objectives.

The research findings revealed that: 1. The ancient Chak Phra Bowk festival arises from beliefs and faith in Buddhism, the preservation of ancient traditions, and the fostering of community solidarity. 2. The patterns and processes of communication during the festival can be divided into three phases: 1) Pre-festival preparation phase, which involves participatory communication throughout the planning process, including both formal and informal communication styles, as well as one-way and two-way interactions utilizing both verbal and non-verbal languages, and a flow of information from top-down, horizontal, and bottom-up. 2) Festival preparation phase, characterized by informal communication, including one-way and two-way interactions, and information flow from top-down and horizontal. 3) Post-festival phase, which employs formal communication styles, emphasizing two-way interactions and utilizing both verbal and non-verbal languages, with a bottom-up flow of information. 3. Changes in social, economic, and technological domains have not only had negative effects but have also resulted in positive outcomes; technological advances have facilitated quicker and more convenient communication, particularly in inviting community members to participate in the festival.

Keywords: 1) Communication, 2) Preservation, 3) Ancient Chak Phra Bowk Festival

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเผชิญกับภาวะกระแสทุนนิยม คนไทยส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมจึงขาดความความรัก ความผูกพันและภาคภูมิใจในความเป็นไทย การยอมรับในภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นรากเหง้าไทยแต่เดิมลดน้อยถอยลง คนไทยหันไปรับวัฒนธรรมต่างชาติที่ไหลบ่าผ่านสื่อต่างๆ โดยปราศจากการกลั่นกรอง เลือกสรร จนเกิดการซึมซับตัดแปลง ละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมแล้วรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตน เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ สภาพวิถีชีวิตไทยเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมถูกเบียดเบียนและ

เปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านศีลธรรม คุณธรรมและปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด อบายมุข ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหาภายในครอบครัว

ด้วยวัฒนธรรมเป็นรากฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติ เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ แต่ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยที่วัฒนธรรมจะเร็วมีการเปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์หรือบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมยังเป็นตัวกำหนดรูปแบบทางสังคม พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เป็นสิ่งควบคุมสังคมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่สังคมนั้นเป็นเพราะพื้นฐานของวัฒนธรรมประกอบด้วยความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน เป็นต้น ในปัจจุบันวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งแน่นอนสังคมในปัจจุบันการสื่อสารมีช่องทางที่มีหลากหลายรวดเร็ว และการเปิดกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางที่ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น นั่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมต่างชาติมากยิ่งขึ้น ซึ่งวัฒนธรรมต่างชาติในสังคมไทยปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป และวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในปัจจุบัน เช่น วัฒนธรรมเกาหลี วัฒนธรรมญี่ปุ่น วัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น การขอยืมหรือลอกเลียนแบบ (Cultural Borrowing) การหยิบยืมทางวัฒนธรรม หรือการลอกเลียนแบบแผนการดำเนินชีวิตมาจากวัฒนธรรมอื่น การติดต่อทางวัฒนธรรม (Cultural Contact) เกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การติดต่อสื่อสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตัวบุคคล ด้วยการใช้สื่อที่เป็นตัวกลางในการติดต่อทางวัฒนธรรมมีความนิยมมากขึ้น ได้แก่ สื่อสารมวลชน (Mass Media) ซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนต่างวัฒนธรรมได้รับการถ่ายทอดไปยังคนซึ่งอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่งอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้สื่อมวลชนเป็นตัวกระตุ้นให้มีการเอาอย่าง หรือเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ง่ายขึ้น อาทิ การแต่งกาย อาหาร แนวความคิดในเรื่องต่างๆ ได้มีการแพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็ว เพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนและสื่อใหม่ มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวให้มีความรวดเร็ว ทันใจ และมีประสิทธิภาพมากขึ้นจนทำให้ทุกมุมโลกสามารถทราบถึงความเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลกได้ในเวลาเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมสร้างผลกระทบต่อผู้คนที่อยู่ในชนบท และในเมืองเป็นอย่างมากในสังคมชนบทนั้น แต่เดิมอยู่กันอย่างเรียบง่าย ในกรอบของประเพณี ที่มีจารีต และขนบธรรมเนียมท้องถิ่นคอยควบคุม ให้ผู้คนอยู่กันอย่างเรียบง่ายและสงบสุข ปัจจุบันคนรุ่นใหม่เมื่อได้เล่าเรียนความรู้ใหม่ๆ จากในเมือง มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ พร้อมกับรับเอาความทันสมัยหลายๆ อย่างมาจากภายนอก จึงทำให้หมด

ความเลื่อมใส และเชื่อถือ ในสิ่งที่เป็นจารีตและประเพณีของท้องถิ่น ที่เคยมีบทบาทในการสร้าง และควบคุมความสัมพันธ์ทางสังคม ความเชื่อถือในความรู้ความสามารถ ต่อการเป็นผู้นำของคนรุ่นก่อนก็ลดน้อยถอยลง สารานุกรมไทย. (2021).การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2564. จาก. <https://saranukromthai.or.th>

เห็นได้ว่าวัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สภาพสังคม สภาพการเมือง การศึกษา เทคโนโลยีใหม่ ๆ ฯลฯ สาเหตุที่ดังกล่าว ทำให้คนในสังคมต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้ก้าวทัน อยู่รอดกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีส่วนทำให้จิตใจ ความเชื่อ ทศนคติเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมจึงต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องตามไปด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ย่อมสร้างความเสียหายแก่ วัฒนธรรมที่ดำรงอยู่เดิมอย่างมากมาย วัฒนธรรมที่ดิงามบางอย่างเลือนหายไปจากสังคมไทย เช่น ประเพณีตัด บาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี ประเพณีการพ้อนผีปู่ย่า จังหวัดลำปาง และประเพณีกวนข้าวทิพย์ จังหวัดสุโขทัย เป็นต้น วัฒนธรรมที่กำลังเลือนหาย, สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2564. จาก. <https://www.168asiatopten.com>

สังคมไทยนั้นความผูกพันภายในครอบครัวถือเป็นเรื่องสำคัญ ความเคารพตักทวงต่อผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณ ความศรัทธาในการทำบุญให้ทาน และพิธีกรรมที่สง่างามเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ทางจิตใจอย่างลึกซึ้งทางแก่ผู้ให้และผู้รับ ฯลฯ เปรียบเสมือนสายใยความผูกพันของบรรพบุรุษส่งต่อมาถึงลูกหลานในปัจจุบัน แต่ความงดงามนี้กำลังจะถูกกลืนหายไปเพราะในสภาพปัจจุบัน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ คนในสังคมต้องทำงานแข่งกับเวลามากขึ้น ความจำเป็นนี้ในการทำให้กิจกรรมหลายอย่างได้ถูกยกเลิกไป สุนทรียภาพอันเกิดจากภาษา และดนตรีได้สูญหายไป อาทิบทเพลงร้องอันไพเราะเกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ถูกแทนที่ด้วยบทเพลงสมัยใหม่ หรือในประเพณีสงกรานต์ที่สะท้อนลักษณะของความเอื้ออาทร ความหวังใฝ่ และความปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่น มีความสุขโดยการประพรมน้ำ ถูกแทนที่ด้วยกริยาก้าวร้าวรุนแรง ไม่สนใจในความเจ็บปวดและอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น ประเพณีนี้เคยเป็นพิธีกรรมอันสง่างามกับถูกบิปรัดด้วยความรีบร้อนเพื่อให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว (กระทรวงวัฒนธรรม,2552) ดังนั้น คนในสังคมจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในแก่นสาระทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองรวมถึงวัฒนธรรมหลักของประเทศด้วย

สำหรับในภาคใต้โดยภาพรวมที่มีลักษณะเป็นแหลมแคบยาวขนานด้วยทะเล คือ มีชายฝั่งประกบ เทือกเขาสูงที่อยู่ตรงกลาง ต่างกับภูมิภาคอื่นๆ กล่าวคือ โดยภูมิประเทศเป็นหลักจึงเป็นเทือกเขาและชายฝั่ง เป็นที่ราบจะมีอยู่เป็นแนวแคบ ๆ แถบชายฝั่งทะเล และสองฝั่งลำน้ำ การตั้งถิ่นฐานจะอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลทั้งด้านตะวันออกและตะวันตก จากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้ จึงทำให้มีคนที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมอย่างหลากหลายเดินทางเข้ามาภาคใต้ทั้งชาวพุทธ ชาวมุสลิม ต่างเชื้อชาติกัน เช่น คนไทย คนจีน และผู้ที่มีเชื้อสาย

มาเลย์ รวมทั้ง ชาวเมือง เช่น ชาวเล อาศัยอยู่กันทำให้มีการติดต่อกับคนภายนอกทั้งในและนอกประเทศนับเนื่องมามากกว่า 1,000 ปี มีการรับเอาวัฒนธรรมจีน อินเดีย ฝ้ายใต้ ชาว มาลายู เกิดการหลอมรวมทางและศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นใต้ (สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์, 2561)

สำหรับในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเพณีที่ถือว่าแสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันและสะท้อนถึง ความเชื่อ วิถีปฏิบัติที่ดีงาม คือ ประเพณีชักพระหรือลากพระเป็นประเพณีทางพุทธศาสนากระทำกันหลังจากวัน มหาปวารณา หรือวันออกพรรษา 1 วัน ซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอาราธนา พระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือเรือ รถ หรือล้อเลื่อน แล้วแห่แหนชักลากไป ตามลำน้ำหรือตาม ถนนหนทาง ท้องถิ่นใดอยู่ริมน้ำหรือมีลำคลองก็มีการชักพระทางน้ำ ถ้าห่างไกลลำคลองก็มีการพระทางบก (สุธิ วงศ์ พงศ์ไพบุลย์, 2542: 6794) ทั้งนี้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ สักการบูชาและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ประเพณีนี้สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในประเทศอินเดียตาม ลัทธิศาสนาพราหมณ์ที่นิยมเอาเทวรูปแห่แหนในโอกาสต่างๆ เช่น การแห่เทว รูปพระอิศวร การแห่เทวรูปพระนารายณ์ เป็นต้น ต่อมาชาวพุทธจึงนำเอาประเพณีนี้มาปรับให้เข้ากับพุทธตำนาน (วิเชียร ณ นครและคณะ, 2521: 210) ว่าพระพุทธรูปองค์ทรงกระหายมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรฉัตร ปามะม่วง กรุงสาวัตถีซึ่งเป็นฤดูพรรษาพอดี พระองค์เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์ ด้วยมีพระ ประสงค์จะ แสดงธรรมโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นจตุเป็นเทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพ แล้วเสด็จ กลับมนุษยโลก ในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ชาวเมืองต่างปลาบปลื้มจึงมารับเสด็จและอัญเชิญ พระ พุทธรูปขึ้นประทับบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหนไปยังที่ประทับของพระพุทธรูป จากเหตุการณ์ ครั้งนั้นจึงเกิดเป็นประเพณีชักพระสืบมา เมื่อเลยสมัย พุทธกาลและมีการสร้างพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำพระพุทธรูปมาแห่แหนสมมติแทนพระพุทธรูปองค์จน กลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมา (อุดม เขยกิจวงศ์, 2545: 57)

ประเพณีชักพระบกโบราณของพี่น้องชาวตำบลเสวียด อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็น ประเพณีที่น่าสนใจที่น่าจะศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสังคม ประเพณีชักพระ บกโบราณ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่มากกว่า 300 ปี เชื่อกันว่าเป็นประเพณีเก่าแก่ที่มีเพียงแห่งเดียวใน โลกที่มีการจัดให้มีการชักพระบกขึ้น โดยชาวบ้านตำบลเสวียด อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยประเพณีนี้ ชาวบ้านในท้องถิ่นจะร่วมสืบสานประเพณีมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย โดยในวันวิสาขบูชาโลก จัดขึ้นทุกปีของวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี มีชาวบ้านจำนวนกว่า 1,000 คน พร้อมใจกันจัดงาน ประเพณีสงฆ์น้ำพระชักพระบก ที่วัด ประตู่ใหญ่ ณ. ท้องถิ่นทุกหน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง ชาวบ้านที่ตำบลเสวียดได้มีการ อัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นเรือพระบก ก่อนที่ชาวบ้านจะร่วมกันชักพระผ่านทุ่งนาจากวัดประตู่ใหญ่ ไปยังวัดท่า เสวียด ซึ่งระยะห่างจากวัดประตู่ ใหญ่ไปยังวัดท่าเป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร ระหว่างทางมีการรำกลองยาวกัน อย่างสนุกสนาน หลังจากชักเรือพระไปถึงวัดท่าแล้วจะมีพิธีสมโภชเป็นเวลา 1 คืน ก่อนที่จะชักพระกลับมายังวัด

ประตูใหญ่ในวันรุ่งขึ้น สำหรับประเพณีสำคัญนี้ ชาวบ้านตำบลเสียด ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็จะพร้อมใจกันเดินทางกลับบ้านเพื่อมาร่วมงานเพื่อความเป็นสิริมงคล และความรักความสามัคคีของชุมชนที่คงอนุรักษ์ไว้สืบไป

ปัจจุบันด้วยสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความเปลี่ยนแปลงทำให้กิจกรรมต่างๆ เป็นไปด้วยความเร่งรีบ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมถูกลดบทบาทลงไป ประเพณีชักพระบวชเณรก็เลิกเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะเห็นถึงความร่วมมือ ร่วมใจของชาวบ้านในพื้นที่แต่ก็เป็นไปด้วยความรีบร้อน รูปแบบ ขั้นตอนบางอย่างอาจถูกตัดทอนไป ดังนั้น เพื่อให้ประเพณีชักพระบวชเณรเป็นประเพณีที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นทุนทางวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป การศึกษาเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของประเพณีชักพระบวชเณร และพัฒนารูปแบบการสื่อสารที่สามารถสร้างความเข้มแข็ง ศึกษาองค์ความรู้ของท้องถิ่นเพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ทราบถึงประเพณีที่สำคัญ ตลอดจนเนื้อหาอันนำมาปฏิบัติให้เข้ากับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม ทั้งนี้เพราะการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบวชเณรตำบลเสียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้นแบบในการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายของประเพณีชักพระบวชเณร
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบวชเณร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่มีความสัมพันธ์การสืบทอดประเพณีชักพระบวชเณร

โบราณ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาศึกษารูปแบบการสื่อสารที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เทศบาลอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ตลอดจนปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกภายในครอบครัว ใช้เพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบวชเณร รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดประเพณีชักพระบวชเณรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยนี้เป็นการศึกษาจาก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จาก 4 กลุ่มหลัก ได้แก่

- 1) กลุ่มราชการ คือ หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุนประเพณีชักพระ
บกโบราณในเดือนพฤษภาคม ปีพ.ศ. 2565 ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสำนักงานวัฒนธรรม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี เทศบาลอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 หน่วยงาน
- 2) ประชาชนชาวบ้าน คือ ตัวแทนของประชาชนจากอำเภอท่าฉาง ในจังหวัดสุ
ราษฎร์ธานีที่มีความรู้เรื่องประเพณีชักพระบกโบราณ และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วน
จังหวัดสุราษฎร์ธานีกับประชาชน จำนวน 3 คน
- 3) ผู้นำท้องถิ่น คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มไปสู่จุดประสงค์หรือเป้าหมาย
ที่ตั้งไว้เป็นบุคคลที่สมาชิกในกลุ่มให้ความยอมรับนับถือ เชื่อฟังและปฏิบัติตาม ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา ผู้ที่มี
บทบาทในการเป็นผู้นำเกี่ยวกับการสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณจำนวน 3 คน และผู้นำตำบลเสียด อำเภ
ท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 3 คน
- 4) สมาชิกภายในครอบครัว คือ ตัวแทนของครอบครัวที่มีความเกี่ยวพันกันทาง
สายโลหิต ที่อยู่ร่วมกันในบ้านหลังเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาตัวแทนของครอบครัว
ตำบลเสียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 3 คน จาก 3 ครอบครัว

3. ขอบเขตด้านเวลา

งานวิจัยนี้ศึกษาโดยการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนสิงหาคม 2564-เดือนสิงหาคม 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การ
สำรวจ (Survey) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) การสังเกต (Observation) การสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion) และประชาคม (Civil Society) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่ม
ข้าราชการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น สมาชิกภายในครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยใช้การพรรณนา
วิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT Analysis

ผู้ให้ข้อมูลหลัก/ประชากร

1. กลุ่มข้าราชการ จำนวน 3 คน ได้แก่ หัวหน้าสำนักปลัดตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนวัดประตู่ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียนเสวีียดวิทยา รวม 2 คน
2. ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน ได้แก่ พระครูผู้ใหญ่ 1 คน และแกนนำในการจัดประเพณีชักพระบกโบราณ 1 คน
3. ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน ได้แก่ กำนัน 1 คนและผู้ใหญ่บ้าน 9 คน ในตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. สมาชิกภายในครอบครัวจำนวน 5 คน ได้แก่ ตัวแทนของครอบครัวชุมชน ตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย 1) กลุ่มราชการ จำนวน 3 คน 2) ประชาชนชาวบ้านจำนวน 2 คน 3) ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 10 คน และ 4) สมาชิกภายในครอบครัว จำนวน 5 คน โดยมีคำถามเกี่ยวกับประเพณีชักพระบกโบราณ เช่น ประวัติและความหมาย การเปลี่ยนแปลงในอดีตและอนาคต การสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการจัดงาน, และปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการสืบทอดประเพณีนี้ โดยแต่ละกลุ่มจะมีแนวคำถามเฉพาะเพื่อรวบรวมข้อมูลที่มีความครบถ้วนและหลากหลาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน 2552 ซึ่งมีการจัดประเพณีชักพระบกโบราณขึ้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีกระบวนการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมแนวความคิด ข้อมูลต่าง จากหนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ
2. ข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Method) จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำหนดไว้ 4 กลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ ผู้จัดบันทึกสาระสำคัญของ การสัมภาษณ์ และบันทึกเสียงของผู้ให้การสัมภาษณ์

3. การตรวจสอบความเที่ยงและความเชื่อมั่นของข้อมูล ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการเก็บข้อมูลทางจากภาคสนามและจากเอกสาร ตลอดจนศึกษาจากเอกสารเดิม เพื่อนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกันของข้อมูลที่เก็บมาได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่มผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาถอดเทป และผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. อ่าน วิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
2. วิเคราะห์โดยจำแนกข้อมูล (Topological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ ซึ่งหลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยทำการจัดแบ่งชนิดข้อมูลเป็นหัวข้อตามความเหมาะสม แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลชนิดต่าง ๆ ที่แบ่งไว้ โดยอิงจากวัตถุประสงค์ และประเด็นหรือแนวคำถามการวิจัยที่กำหนดไว้เบื้องต้น
3. การแสดงข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยแสดงข้อมูล คำสนทนาหรือคำสัมภาษณ์จาก ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นหลักฐานประกอบหมวดหมู่หรือกลุ่มข้อมูลที่จัดไว้ เพื่อแสดงให้เห็นหรือให้เกิดความเข้าใจและชัดเจนมากยิ่งขึ้น และป้องกันปัญหาในด้านความมีอคติของผู้วิจัยเอง
4. ส่วนการนำเสนอข้อมูลนั้น ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นอย่างละเอียดโดยวิธีพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้
5. การสรุปและอภิปรายผล โดยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทั้งหมดและสร้างบทสรุปในสภาพองค์รวม และการตรวจสอบยืนยันผลที่ได้จากการวิจัยกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่นำมาเป็นกรอบในการวิจัยถึงความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน

การตรวจสอบข้อมูล

ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบโดยวิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน คือ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการประชุม
2. การตรวจสอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มราชการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น สมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบวชโยธาที่ต่างกัน มีลักษณะทางประชากรศาสตร์และภูมิหลังที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้คำอธิบายเกี่ยวกับการการ

สื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ ตำบลเสวีียด อำเภอนาทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่หลากหลายสภาพการณ์และมิติที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 ความหมายของประเพณีชักพระบกโบราณ

จากการศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับประเพณีชักพระบกโบราณพบว่า ประเพณีชักพระบกโบราณเป็นประเพณีที่มีความสำคัญ เป็นการบอกเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ที่ถ่ายทอดประเพณีมาให้คนรุ่นหลังจวบจนปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลตรงส่วนนี้กลุ่มข้าราชการก็ได้รับมาจากชาวบ้านซึ่งเป็นแกนหลักในการดำเนินงานประเพณีจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในงาน การสังเกต และการประเมินผลการจัดทำงานประเพณี เนื่องจากกลุ่มข้าราชการเปรียบเสมือนเป็นแกนนำในการจัดการวางแผนบริหารงานให้รูปแบบของงานออกมาสนับสนุนการดำเนินงานของชาวบ้านให้สะดวกสบาย ไม่มีปัญหาให้ได้มากที่สุด เพราะฉะนั้นความหมายของประเพณีชักพระบกโบราณก็มาจากการซึมซับจากชาวบ้าน คนเฒ่าคนแก่ ความเชื่อความศรัทธาทางงานประเพณี และศาสนา อีกส่วนหนึ่งที่เห็นได้ชัดในการนิยามให้ความหมายคือ เรื่องของการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน เพราะงานประเพณีนั้นจะต้องมีการช่วยเหลือกัน ทั้งการวางแผน การจัดเตรียมอุปกรณ์ หรือพิธีดำเนินงาน ก็ต้องใช้ความร่วมมือกันของชาวบ้านเป็นหลัก

ในส่วนของปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทั้งด้านความคิดและด้านการปฏิบัติ ในประเพณีชักพระบกโบราณ เนื่องจากมีความคุ้นเคยและรู้จักกับประเพณีเป็นอย่างดี นิยามที่โดดเด่นของคำว่าปราชญ์ชาวบ้าน คือคนที่มีความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับนับถือแก่คนในหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ปราชญ์ชาวบ้านก็คือชาวบ้านคนหนึ่งที่มีความรู้เผยแพร่ไปให้คนในชุมชน โดยได้รับข้อมูลจากประสบการณ์สิ่งที่เคยพบเห็น หรือสิ่งที่สืบทอดต่อกันมา เพราะฉะนั้นความหมายของประเพณีชักพระบกโบราณในความคิดของปราชญ์ชาวบ้าน จึงเป็นไปในทิศทางที่กลั่นกรองออกมาจากความจำ ประสบการณ์มากกว่าหลักการ

ประเพณีชักพระบกโบราณผู้นำท้องถิ่นถือเป็นบุคคลที่สามารถเข้าถึง ให้ความรู้และความช่วยเหลือชาวบ้านได้ง่ายที่สุดถือว่าเป็นตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มข้าราชการกับชาวบ้าน ในการจัดสรร องค์กรประกอบ ความสะดวกสบายในพิธีการของประเพณีชักพระบกโบราณ ซึ่งนิยามความหมายในแนวคิดของผู้นำท้องถิ่นส่วนหนึ่งนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการอ้างอิงจากประวัติศาสตร์และเปรียบเทียบกับประเพณีอื่นๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายในการบอกเล่า เพราะผู้นำท้องถิ่นก็ถือว่าเป็นด่านหน้าในการต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือน และแลกเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้นำท้องถิ่นส่วนมากยังได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประเพณีชักพระบกโบราณว่า

เป็นงานที่รวมญาติพี่น้อง และเป็นงานที่ชาวบ้านนั้นได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งกันและกัน เป็นประเพณีที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

กลุ่มสมาชิกในครอบครัวถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมมากที่สุด เพราะกลุ่มสมาชิกในครอบครัวก็คือส่วนหนึ่งของกลุ่มชาวบ้าน ผู้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนประเพณีและในนิยามความหมายของคำว่าประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมของกลุ่มสมาชิกในครอบครัวจะมีน้ำหนักที่เกี่ยวกับความเชื่อและความศรัทธาของบรรพบุรุษและศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะปฏิบัติในทุกปีตามประเพณีเดิม ในความเชื่อและความศรัทธาของชาวบ้านเกิดจากการบอกเล่ากันปากต่อปากของคนรุ่นก่อน และประกอบกับงานประเพณีที่จัดขึ้นให้เห็นในทุกปี เป็นเหมือนเครื่องช่วยตอกย้ำจิตสำนึกแก่คนรุ่นหลังให้ปฏิบัติสืบต่อกันมา นอกจากนี้ยังมีการแสดงและการละเล่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อบ่งบอกให้เห็นถึงสิ่งที่แสดงความเป็นงานประเพณีชักพระบวชโยธาธรรม ตามความเชื่อและความศรัทธา เช่น การเล่นโคลนในระหว่างทางที่มีการทำพิธีการชักพระ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์เพราะฝนจะตกถูกต้องตามฤดูกาลตามความเชื่อ และมีการโชว์แสดงสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวดำบลเสวยด ได้แก่ การรำมโนราห์ ในการแห่หน้าขบวนของเรือพระ เพื่อช่วยเพิ่มเติมสีสันให้กับงาน

นอกจากนี้ปัจจุบันประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมมีทั้งความแตกต่าง และยังคงอยู่หากพิจารณาถึงความแตกต่าง ก็ได้แก่ เรื่องของกิจกรรมภายในงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามความเจริญสังคม เรื่องการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลเสวยด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่องการคมนาคมที่สะดวกขึ้น ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาถึงความคงอยู่ของประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมที่ไม่แตกต่างไปจากอดีต ได้แก่ เรื่องของวันที่ปฏิบัติประเพณีชักพระบวชโยธาธรรม นอกจากนี้ เรื่องของขั้นตอน กระบวนการจัดก็ยังคงได้รับการร่วมมือที่ดีจากทุกครัวเรือนที่อยู่ในละแวกเดียวกัน และในบางท้องที่ในละแวกใกล้เคียง ประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมจะยังคงอยู่คู่กับพุทธศาสนิกชนใน ต.เสวยด อ.ท่าฉาง จ. สุราษฎร์ธานีต่อไป โดยยังมีการอนุรักษ์ สืบทอด ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภายในท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เสวยด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกทั้งประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมยังเป็นประเพณีที่ชาวเสวยดยึดถือ และมีการสืบทอดกันมาอย่างช้านาน หากพิจารณาถึงความคงอยู่ของประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมที่ไม่แตกต่างไปจากอดีต ได้แก่ เรื่องของวันที่ปฏิบัติประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมซึ่งยังคงปฏิบัติในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 อนึ่ง แม้ว่าในอนาคตโอกาสที่ประเพณีนี้จะสูญหายไปอาจด้วยสาเหตุหลายประการ อาทิ การไปทำงานต่างถิ่น การไม่เชื่อถือเรื่องการทำบุญเนื่องจากขาดศรัทธา ตลอดจนการไม่สนใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นของตน แต่ในปัจจุบันชาวดำบล เสวยด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่างยึดมั่นที่จะสืบทอดและปฏิบัติประเพณีสืบไป

ด้านความหมายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักระบุว่า สิ่งต่าง ๆ ในประเพณีชักพระบวชโยธาธรรมนั้นส่วนใหญ่จะเป็นของดีในพื้นที่และได้จากการประกอบอาชีพของลูกหลานเอง จะ

นิยมนำขนมพื้นบ้านของอำเภอท่าฉาง อาทิ ขนมจั้ง ขนมยาหนม ขนมต้ม ผัดไท ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีผลไม้ดั้งเดิมที่บรรพบุรุษเคยรับประทานในอดีต อาทิ กล้วยน้ำว่า มะพร้าวอ่อน เป็นต้น แม้ว่าการคงไว้ซึ่งบริบทเดิมของประเพณีจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่จากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชาวตำบลเสียด จังหวัดสุราษฎร์ธานีมองว่าบางสิ่งบางอย่างในประเพณีควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติประเพณี ตลอดจนมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดประเพณี และจัดหาผู้รู้เข้ามาปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประเพณีชักพระบกโบราณให้กับเยาวชนและลูกหลานภายในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ช่วยธำรงไว้ซึ่งประเพณีอันดีงาม

1.2 รูปแบบและกระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณ

จากการศึกษาเรื่องการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักพระบกโบราณพบว่า รูปแบบและกระบวนการสื่อสารในการจัดประเพณีชักพระบกโบราณสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ การสื่อสารช่วงเตรียมงานประเพณี การสื่อสารช่วงการจัดงานประเพณี และการสื่อสารช่วงหลังจัดงานประเพณี

1) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารช่วงเตรียมงานประเพณี

การสื่อสารในการเตรียมงานประเพณีชักพระบกโบราณเกิดขึ้นในกลุ่มราชการ ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เพราะเป็นการพูดคุยกันในที่ประชุมระหว่างกลุ่มราชการ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเสียดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี กับประชาชนชาวบ้าน และผู้นำท้องถิ่น ทิศทางการสื่อสารเป็นแบบสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก เนื่องจากเมื่อผู้นำประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในแต่ละครั้ง จะมีการพูดคุยในที่ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการเตรียมงานประเพณีชักพระบกโบราณโดยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในหน่วยงานราชการ มีการแสดงความคิดเห็น มีการโต้ตอบกันโดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจในขณะที่ทำการสื่อสารกัน อีกทั้งยังก่อให้เกิดทางเลือกมากขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

นอกจากนี้การสื่อสารในการจัดประเพณีชักพระบกโบราณยังมีทิศทางการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ประเพณีชักพระบกโบราณที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสียดจัดขึ้นผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีได้ให้ความสนใจกับปฏิริยาสะท้อนกลับ เพียงแต่เป็นการสร้างการรับรู้ และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมพิธีชักพระบกโบราณ

ทิศทางการไหลของสารที่ใช้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ทิศทางการไหลของสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) ซึ่งเกิดจากกลุ่มราชการแจ้งเรื่องการจัดเตรียมงานประเพณีชักพระบกโบราณแก่ประชาชนชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่น และทิศทางการไหลของสารตามแนวระนาบ (Horizontal Communication) ซึ่งเกิด

จากการที่สมาชิกแสดงความคิดเห็นในหมู่สมาชิกด้วยกัน อาทิ การปรึกษาหารือของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น การสื่อสารลักษณะนี้ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในเรื่องที่สื่อสาร มีความเข้าใจเรื่องที่ทำสื่อสาร มีความสบายใจที่จะสื่อสารและรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีการไหลของสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Communication) ซึ่งเกิดจากภายในชุมชนได้ประชุมปรึกษาหารือหรือการเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีและสงฆ์ชาวสารไปยังกลุ่มราชการเพื่อขอของบประมาณสนับสนุนในการเข้าร่วมงานกับทางจังหวัด

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไป เพราะเป็นการสื่อสารพื้นฐานที่มนุษย์ใช้อยู่จนเป็นความเคยชินและใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เป็นการสื่อสารการตามปกติ เพียงแต่เปลี่ยนหัวข้อสนทนามาเป็นเรื่องของการเตรียมงานประเพณี แต่การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการระหว่างสมาชิกในท้องถิ่นนี้ไม่ได้ส่งผลต่อการจัดเตรียมงานแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการบอกเล่าถึงประเพณีที่จะเกิดขึ้นและชักชวนกันไปร่วมงาน

2) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารช่วงการจัดงานประเพณี

การสื่อสารช่วงการจัดงานประเพณีซึ่งพระภิกษุโบราณมีการสื่อสารทางแบบสองทาง (Two-Way Communication) และการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) หากเป็นการจัดในระดับบุคคลหรือหมู่บ้านจะมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two-Way Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารผู้รับสารต่างสลับบทบาทในการรับและส่งข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการโต้ตอบกัน และสามารถที่จะตอบสนองต่อการเพื่อสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจน โดยใช้ทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา ส่วนรูปแบบการสื่อสารเป็นแบบไม่เป็นทางการ (informal Communication) ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในกระบวนการสื่อสารช่วงการจัดประเพณี เพราะเป็นการสื่อสารที่มนุษย์มีความเคยชิน และใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เป็นการสื่อสารกันตามปกติ โดยเป็นการบอกเล่าความเป็นมาของประเพณี วัตถุประสงค์ในการจัดงาน และกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น

ส่วนกิจกรรมที่มีการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) จะเกิดในกรณีที่กิจกรรมนั้นผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง ผู้รับสารจึงไม่สามารถที่จะสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจกับผู้ส่งสารระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

ในช่วงการจัดประเพณีซึ่งพระภิกษุโบราณมีทิศทางการไหลของข่าวสารสองลักษณะคือทิศทางการไหลของสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) และทิศทางการไหลของสารในระดับเดียวกัน (Horizontal Communication) ซึ่งทิศทางการไหลของสารทั้งสองลักษณะได้ส่งผลต่อการจัดงานประเพณีซึ่งพระภิกษุโบราณกล่าวคือ หากเป็นการสื่อสารจากบนลงล่างจะออกมาในรูปแบบแผนการจัดงานประเพณีซึ่งพระภิกษุโบราณกำหนดจากองค์การบริหารส่วนตำบลเสวยัดส่งมายังผู้ร่วมจัดงาน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นการไหลของสารในระดับเดียวกัน เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้อยู่ในระดับหรือตำแหน่งเดียวกัน เช่น กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านสื่อสารกับกลุ่มข้าราชการที่เป็นนักวิชาการเพื่อจัดพิธี เป็นต้น

3) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารช่วงหลังจัดงานประเพณี

เมื่อเสร็จสิ้นการจัดประเพณีซึกพระบกโบราณแล้วจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อสรุปและประเมินผลการจัดงาน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลเสวียดและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เพราะเป็นการพูดคุยกันในที่ประชุมระหว่างกลุ่มราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทิศทางการสื่อสารเป็นแบบสองทาง (Two-Way Communication) เพราะสมาชิกได้มีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และสลับบทบาทกันเป็นทั้งผู้รับและผู้ส่งสาร อาทิ ปราชญ์ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องเซ่นไหว้ว่าควรใช้น้ำมะพร้าวแทนสุรา ซึ่งในกรณีนี้ผู้ส่งสาร คือ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รับสาร คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และผู้นำท้องถิ่น จากนั้นจึงนำความคิดเห็นดังกล่าวมาหาข้อสรุปร่วมกันว่าควรปรับเปลี่ยนหรือยังคงเดิมโดยใช้หลักเหตุและผล

ทิศทางการไหลของสารเป็นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Communication) เกิดจากการประชุมเพื่อสรุป และประเมินผลการจัดงานประเพณีซึกพระบกโบราณโดยผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่มจะมีการประชุมกันภายในกลุ่ม จากนั้นจึงนำข้อสรุปของกลุ่มนำไปอภิปรายในการประชุมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสวียดจัดขึ้นอีกครั้ง เพื่อสรุปภาพรวมของงาน และนำไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดงานในปีต่อไป

1.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสืบทอดประเพณีซึกพระบกโบราณ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสืบทอดประเพณีซึกพระบกโบราณได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบต่ออย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากกลุ่มเด็กหรือกลุ่มวัยรุ่นทุกวันนี้ไม่ค่อยให้ความสนใจกับงานประเพณีซึกพระบกโบราณ อาจเป็นเพราะสังคมหรือสภาพแวดล้อมในทุกวันนี้หล่อหลอมให้วัยรุ่นปฏิบัติตนไปในทางอื่น ที่มีวัฒนธรรมอื่นๆเข้ามาสอดแทรก หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างไปจากเดิม แต่มีการแก้ไขจัดให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ให้มีความรู้ และรู้จักกับประเพณีซึกพระบกโบราณ มากขึ้นผ่านโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเนื่องในโอกาสต่างๆที่ได้มีกิจกรรมร่วมกับเด็กๆและถ่ายทอดประเพณีแทรกเข้าไป

การปลูกฝังจิตสำนึกเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ให้มีความรู้ และรู้จักกับประเพณีซึกพระบกโบราณ มากขึ้น ผ่านโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือเนื่องในโอกาสต่างๆที่ได้มีกิจกรรมร่วมกับเด็กๆ และสิ่งที่เห็นได้ชัดคือการจัดให้

นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งกับกิจกรรมในงานประเพณี โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการโชว์ การแสดง ตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นว่าเด็กๆ ก็มีส่วนสำคัญในการเคลื่อนประเพณีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

สำหรับในวัยกลางคนจนถึงวัยสูงอายุที่มีความคุ้นเคยกับประเพณีอยู่แล้ว รวมถึงสื่อต่างๆที่เข้ามาทำข่าวในปัจจุบันก็เป็นตัวช่วยในการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ประเพณีไปในตัว ทำให้นักท่องเที่ยว อยากมาเที่ยวเพิ่มมากขึ้น กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านสื่อนี้เอง ที่ทำให้เกิดการสื่อสารที่กว้างมากขึ้น จึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้เสียความเป็นประเพณีชักระบอบโบราณ ทุกองค์ประกอบยังถือได้ว่า ยังคงสภาพเดิม หรือดีขึ้น

ประเพณีชักระบอบโบราณนี้ยังสามารถเข้าไปอยู่ในจิตใจของคนรุ่นใหม่ได้เพราะเสน่ห์ของพิธีการดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน ในส่วนทางกายภาพที่ทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากจากการที่มีวัฒนธรรมอื่นๆเข้ามาสอดแทรก ก็ไม่ได้เป็นผลกระทบอะไรมากพอที่จะเปลี่ยนแปลงประเพณีชักระบอบโบราณให้ต่างไปจากเดิม เพราะชักระบอบโบราณแกนหลักของงานอยู่ในจิตใจของคน ไม่ได้อยู่ที่จารีตประเพณี ตราใบไต้ยังมีคนสืบทอดไม่ว่าจะกี่ยุคก็สมัยที่เปลี่ยนไป ประเพณีชักระบอบโบราณก็ยังคงอยู่ แต่ในบางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางสังคมอาจจะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมก็เป็นไปได้ เช่น กรณีศึกษาอย่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่แพร่ระบาดจนถึงขั้นต้องล้มเลิกการจัดงานประเพณีที่ทำกันมาทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบในการเผยแพร่วัฒนธรรมออกไปสู่คนในหมู่บ้านและสาธารณชน

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง มีได้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดประเพณีชักระบอบโบราณเพราะประชาชนในท้องถิ่นยังคงยึดถือและปฏิบัติประเพณีอยู่เป็นประจำทุกปี หากแต่ส่งผลกระทบต่อเรื่องการจัดกิจกรรมสมโภช การจัดอาหาร ซึ่งอาจจะต้องลดจำนวนลง โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้

นอกจากนี้ ภาวะเศรษฐกิจยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนที่อยู่ต่างถิ่นกลับสู่ภูมิลำเนา เช่น หากเศรษฐกิจมีความคล่องตัว การกลับสู่ภูมิลำเนาของลูกหลานเพื่อไปร่วมงานประเพณีก็จะมีค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมสมโภช การจัดอาหาร อยู่บ้างแต่หากพิจารณาถึงแก่นแท้ของประเพณีแล้วจะพบว่า การแสดงออกถึงความเป็นพุทธศาสนิกชนความสามัคคีของคนในชุมชน รวมถึงความตั้งใจที่จะสืบทอดประเพณีอันเก่าแก่นี้ก็มีความสำคัญเหนือกว่าการคำนึงถึงเศรษฐกิจ

3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ตรงส่วนนี้ถือว่ามีผลเป็นอย่างมากในการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารของประเพณีชักพระบวกราชปัจจุบัน เพราะมีการเข้ามาของสื่อมวลชนซึ่งสื่อมวลชนคือตัวแปรสำคัญที่นำเทคโนโลยีเข้ามาถ่ายทอดวัฒนธรรมให้สามารถออกไปสู่สาธารณชนได้อย่างรวดเร็ว แต่จากการสัมภาษณ์กลุ่มสมาชิกในครอบครัวให้ความคิดเห็นไปในแนวเดียวกันว่า มีความสำคัญก็จริงในการเป็นที่รู้จักแต่การประชาสัมพันธ์ภายในไม่ได้จำเป็นขนาดนั้น เพราะประเพณีจัดขึ้นทุกปีและมีอย่างช้านาน ชาวบ้านในชุมชนต่างรู้หน้าที่ของตัวเอง และมีจิตใจที่ผูกพันกับงานประเพณีมาตั้งแต่จำความได้แล้ว ฉะนั้นอาจจะมีการประชาสัมพันธ์เล็กๆน้อยๆในบางเรื่องที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านต่างก็รู้หน้าที่ของตัวเองดีสำหรับงานประเพณีเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลของประเพณีชักพระบวกราช

อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีที่ทันสมัยก็อาจทำให้อุณหภูมิหลังไม่เห็นคุณค่าของประเพณีเพราะสื่อสมัยใหม่เข้ามามีอิทธิพลต่อความเชื่อดั้งเดิม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ความหมายของประเพณีชักพระบวกราช

จากการศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับประเพณีชักพระบวกราช พบว่า ความหมายของประเพณีชักพระบวกราชโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของความเชื่อทางพิธีกรรม และมีศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องที่ทำกันมาอย่างช้านาน ผ่านการบอกเล่าของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น และอีกวิธีหนึ่งคือการมีส่วนร่วมกับประเพณีโดยตรงเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่คนรุ่นใหม่ โดยความเชื่อที่ว่าผลต่อจิตใจของชาวบ้านในตำบลเสวียด เพราะชาวบ้านเชื่อว่าการชักพระบวกราชจะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพืชไร่พืชนาของชาวบ้าน อีกทั้งการทำบุญครั้งใหญ่ในประเพณีชักพระบวกราช ก็เชื่อกันว่าผลบุญที่ได้รับนั้นจะช่วยให้ผลผลิตงอกงามและฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลสังเกตได้จากการละเล่นโคลนในประเพณี ซึ่งสามารถเป็นตัวบ่งบอกได้ ทั้งนี้ความหมายส่วนใหญ่ยังถูกมองไปในทางของความสามัคคีสอดคล้องกับ อนุমান ราชชน (2534) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมยังหมายรวมถึง สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ มนุษย์ได้เรียนรู้จากคนสมัยก่อนสืบทอดกันมาเป็นประเพณี ในความคิดของทุกกลุ่มเป้าหมายที่ได้สัมภาษณ์ เพราะการจัดทำงานประเพณีที่มีชาวบ้านเป็นแกนหลักจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือไม่ว่าร่วมมือของชาวบ้านก่อนเป็นอันดับแรก หากมองในมุมมองของการถ่ายทอดประเพณีแล้วก็สามารถเปรียบเทียบได้กับการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งทุกกลุ่มมีการอ้างอิงมาจากประวัติศาสตร์ “คำพูดของคนสมัยก่อน ได้เล่าต่อกันมา” เชื่อได้ว่าคนสมัยก่อนมีการปลูกฝังจิตสำนึกประเพณีที่ดี ทั้งการบอกเล่าเรื่องราว และที่สำคัญคือการทำให้เห็นถึงคุณค่าทางประเพณี โดยการ

จัดประเพณีขึ้นมาอย่างสม่ำเสมอ และช่วยกันคนละไม้คนละมือจนเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างกัน และขยายต่อเป็นวงกว้างขึ้น และคนรุ่นหลังที่ได้รับอิทธิพลมาจากคนรุ่นก่อน ก็เปรียบเหมือนงานประเพณีเป็นสัญลักษณ์ของตำบลไปแล้ว ประกอบกับการเข้ามาของเทคโนโลยีในปัจจุบันก็ทำให้คนรุ่นหลังนั้นถ่ายทอดประเพณีออกไปสู่สาธารณชนได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงทำให้ประเพณียังคงอยู่จนถึงทุกวันนี้ สอดคล้องกับ วิจิตรา อุตมะมุณีและคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาขบวนแห่เรือพระ ชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดสงขลา” พบว่า เรือพระชุมชนบ้านเขาแก้วมีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเกิดจากความศรัทธาของคนในชุมชนต่อพุทธศาสนาที่เชื่อว่า การชักพระจะทำให้ฝนตกตาม ฤดูกาลและได้บุญมาก ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต เรือพระมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ไปตามยุคสมัย จากเดิมหัวเรือพระเป็นหงส์ สานด้วยโครงไม้ ไม้ ล้อเป็นไม้ ยังไม่เน้นความ สวยงาม ต่อมาเป็นหัวรูปกินรี ลำเรือทำด้วยไม้อัด ล้อไม้หุ้มด้วยยางรถยนต์ ปัจจุบันได้เปลี่ยน หัวเรือพระเป็นรูปพญานาค เน้นความสวยงามมากขึ้น โดยใช้โครงรถยนต์และสีสะท้อนแสง ใช้โฟมเป็นหลักเพื่อความสะดวกรวดเร็ว ในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เริ่มตั้งแต่ ชุมชนเข้ามาร่วมวางแผน การแสดงความคิดเห็นในการทำเรือพระ การแบ่งงานกันทำด้วยจิตอาสา ทำให้คนในชุมชนผูกพันกันมากขึ้นนับเป็นการรักษารูปแบบของประเพณีอันดีงามของบ้าน เขาแก้วที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อีกทั้งยังส่งเสริมความสามัคคีของคนในชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่กับชุมชนสืบไป หากพิจารณาถึงความคงอยู่ของประเพณีชักพระบวรปัจจุบันประเพณีชักพระบวรโบราณมีทั้งความแตกต่าง และยังคงอยู่หากพิจารณาถึงความแตกต่าง ก็ได้แก่ เรื่องของกิจกรรมภายในงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามความเจริญสังคม อนึ่ง แม้ว่าในอนาคตโอกาสที่ประเพณีจะสูญหายไปอาจด้วยสาเหตุหลายประการ อาทิ การไปทำงานต่างถิ่น การไม่เชื่อถือเรื่องพิธีกรรมทางศาสนา การทำบุญเนื่องจากการศรัทธา ตลอดจนการไม่สนใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นของตน แต่ในปัจจุบันชาวตำบลเสียด สุราษฎร์ธานีต่างยึดมั่นที่จะสืบทอดและปฏิบัติประเพณีสืบไป

ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ ในประเพณีชักพระบวรโบราณในประเพณีชักพระบวรโบราณนั้นส่วนใหญ่จะเป็นของดีในพื้นที่และได้จากการประกอบอาชีพของลูกหลานเอง จะนิยมนำขนมพื้นบ้านของอำเภอท่าฉาง อาทิ ขนมจิ้ง ขนมยาหนม ขนมต้ม ผัดไท ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีผลไม้ดั้งเดิมที่บรรพบุรุษเคยรับประทานในอดีต อาทิ กล้วยน้ำว่า มะพร้าวอ่อน เป็นต้น แม้ว่าการคงไว้ซึ่งบริบทเดิมของประเพณีจะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่จากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชาวตำบลเสียด จังหวัดสุราษฎร์ธานีมองว่าบางสิ่งบางอย่างในประเพณีควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติประเพณี ตลอดจนมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดประเพณี และจัดหาผู้รู้เข้ามาปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประเพณีชักพระบวรโบราณให้กับเยาวชนและลูกหลานภายในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ช่วยธำรงไว้ซึ่งประเพณีอันดีงาม สอดคล้องกับ เยาวลักษณ์ ชีพสุขมล (2544) กล่าวว่า กระแสของโลกปัจจุบันก็ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงของคนภายในท้องถิ่น ทั้งแนวคิด วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม และเนื่องจากการที่สังคมต่าง ๆ มีการปฏิสังสรรค์กันเสมอ การหิบบิยม ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเสมอและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในที่สุด ซึ่งสอดคล้องจุฑาพรรณ ผดุงชีวิต(2551)และพวงพกา ประเสริฐศิลป์(2541) กล่าวว่า คุณลักษณะของวัฒนธรรมประเพณีจากมุมมองทางการสื่อสาร คือ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าแก่นหลักของวัฒนธรรมประเพณีจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีต้องเผชิญกับความคิดของบุคคลในสังคม และค่านิยมสมัยใหม่ ทำให้วัฒนธรรมประเพณีต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเหมาะสมกับบุคคลในสังคม

2.รูปแบบและกระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักระบอบโบราณ

1) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารในช่วงเตรียมงานประเพณีชักระบอบโบราณ

จากการศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารในการจัดประเพณีชักระบอบโบราณพบว่า การสื่อสารในช่วงเตรียมงานประเพณีชักระบอบโบราณเกิดขึ้นในกลุ่มราชการ ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำท้องถิ่น ซึ่งสาเหตุเกิดจากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่มนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสืบทอดประเพณีชักระบอบโบราณโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและสนับสนุนงบประมาณสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้ดูแลด้านพิธีกรรม ประชาชนชาวบ้านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประเพณี และผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการประสานไปยังประชาชนในท้องถิ่น ทิศทางการสื่อสารจึงเป็นแบบสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก เนื่องจากเมื่อผู้นำประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในแต่ละครั้ง จะมีการพูดคุยในที่ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการเตรียมงานประเพณีชักระบอบโบราณโดยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในหน่วยงานราชการ มีการแสดงความคิดเห็น มีการโต้ตอบกัน ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถที่จะสนองต่อกันเพื่อสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจน (ประมธสตะเวทิน, 2533) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพวงชมพู ไชยอาลา (2543) พบว่า การสื่อสารในการเตรียมงานประเพณีบุญบั้งไฟในหมู่บ้านนั้น มีทิศทางการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและสมาชิกกับสมาชิก โดยการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกจะเริ่มจากผู้นำจะแจ้งเรื่องต่าง ๆ ให้กับสมาชิกทราบเมื่อสมาชิกได้รับทราบและเกิดความสงสัยก็จะสามารถซักถามได้ทันที

เนื่องจากการจัดประเพณีชักระบอบโบราณเป็นการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด การสื่อสารที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปแบบการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เพราะเป็นการพูดคุยในที่ประชุมและมีการทำหนังสือราชการในการแจ้งข้อมูลข่าวสารและขอความร่วมมือจากหน่วยงานและชุมชนต่าง ๆ ในการเข้าร่วมงานประเพณีชักระบอบโบราณ สอดคล้องกับแนวคิดของพัชนี เขยจรรยา และคณะ (2541) คือ ช่องทางการสื่อสารแบบเป็นทางการ เป็นการสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผนคำนึงถึงบทบาทหน้าที่และตำแหน่งของผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นสำคัญ การสื่อสารใน

ลักษณะนี้อาจเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ประกาศแจ้งนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน หรืออาจเป็นการสื่อสารที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรแต่อาศัยการพูดจา เช่น การสั่งงานโดยตรง

นอกจากนี้ สารที่ใช้ในการสื่อสารช่วงเตรียมงานประเพณีชักพระบวชโยวณมีทั้งวัจนภาษา (Verbal Message) และอวัจนภาษา (Non-Verbal Message) เพราะมีการพูดคุยในการประชุม และมีการแสดงออกทางสีหน้าเมื่อมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการสื่อสารเพื่อการธำรงรักษางานประเพณีรับบัว ของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการของศิริดา พงษ์ภมร (2547) พบว่า ในการถ่ายทอดวิธีการตกแต่งเรือเพื่อเข้าประกวดใช้การปฏิบัติจริงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ผู้ถ่ายทอดจะทำการสื่อสารโดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในการถ่ายทอด ซึ่งทำให้ผู้รับการถ่ายทอดสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น เพราะเห็นได้จริงได้ปฏิบัติ รวมทั้งมีการอธิบายให้เข้าใจ

อย่างไรก็ตาม การสื่อสารในการจัดประเพณีชักพระบวชโยวณยังมีทิศทางการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) ในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ ประเพณีชักพระบวชโยวณโบว์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีให้ความสนใจกับปฏิกริยาสะท้อนกลับ เพียงแต่เป็นการสร้างการรับรู้ และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมประเพณีชักพระบวชโยวณสอดคล้องกับแนวคิดของ ประมวสตะเวทิน (2533) ที่ว่าการสื่อสารแบบทางเดียว คือ การสื่อสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือซักข้อสงสัย ทำให้ปริมาณข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) มีน้อยหรือไม่มีเลย หรือมีขณะนั้นผู้ให้การสื่อสารก็ไม่สนใจกับปฏิกริยาสะท้อนกลับนั้น ซึ่งการสื่อสารแบบนี้จะมีลักษณะเป็นไปในรูปแบบของนโยบาย คำสั่งของผู้บริหารหรือผู้นำ ซึ่งอาจจะผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย หรือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ทิศทางการไหลของสารที่ใช้แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ทิศทางการไหลของสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) ซึ่งเกิดจากกลุ่มราชการแจ้งเรื่องการจัดเตรียมงานประเพณีชักพระบวชโยวณแก่ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เฒ่าผู้แก่ และทิศทางการไหลของสารตามแนวระนาบ (Horizontal Communication) ซึ่งเกิดจากการที่สมาชิกแสดงความคิดเห็นในหมู่สมาชิกด้วยกัน อาทิ การปรึกษาหารือของกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น การสื่อสารลักษณะนี้ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในเรื่องที่สื่อสาร มีความเข้าใจเรื่องที่ทำ การสื่อสาร มีความสบายใจที่จะสื่อสารและรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีทิศทางการไหลของสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Communication) ซึ่งเกิดจากภายในชุมชนได้ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีและส่งข่าวสารไปยังกลุ่มราชการเพื่อของบประมาณสนับสนุนในการเข้าร่วมงานกับทางจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สงกรานต์ กาวี (2548) พบว่า รูปแบบการสื่อสารผ่านประเพณีผีผัด-ผีเม็ง มีการไหลของข่าวสารทางจากบนลงล่างจากล่างขึ้นบน และการสื่อสารตามแนวระนาบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์ชมพู ไชยอาลา

(2543) พบว่าการสื่อสารในช่วงของการเตรียมงานประเพณีบุญบั้งไฟในหมู่บ้าน มีทิศทางไหลของสารมี 3 ลักษณะคือการสื่อสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) ซึ่งจะเกิดระหว่างผู้นำแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ แก่สมาชิก การสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Communication) จะเกิดระหว่างผู้นำได้รับทราบความต้องการของสมาชิกจากการเข้าร่วมประชุม และการสื่อสารตามแนวนราบ (Horizontal Communication) ซึ่งจะเกิดระหว่างสมาชิกแสดงความคิดเห็นในหมู่สมาชิกด้วยการสื่อสารลักษณะนี้ทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในเรื่องที่สื่อสาร มีความเข้าใจในเรื่องทำการสื่อสาร มีความสบายใจที่จะสื่อสารและรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการสื่อสาร

นอกจากนี้ ลักษณะการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) ก็ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารช่วงการเตรียมงานประเพณีชักพระบวชโบราณของกลุ่มประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีการพูดคุยเกี่ยวกับประเพณีที่เกิดขึ้นและชักชวนกันไปร่วมงาน สอดคล้องกับการศึกษาของพวงชมพู ไชยอาลา (2543) พบว่า การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการทำให้สมาชิกสามารถสื่อสารในขณะที่มีการถ่ายทอดความรู้ของประเพณีบุญบั้งไฟในหมู่บ้านได้ง่าย เพราะเป็นการสื่อสารพื้นฐานที่มนุษย์ใช้อยู่เป็นความเคยชินและใช้ในชีวิตประจำวัน

2) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารในช่วงการจัดงานประเพณี

จากการศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารในช่วงการจัดประเพณีชักพระบวชโบราณพบว่า การสื่อสารในช่วงการจัดงานประเพณีชักพระบวชโบราณมีการสื่อสารทั้งแบบสองทาง (Two-Way Communication) และการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) เช่น การทำพิธีบูชาบรรพบุรุษของปราชญ์ชาวบ้านบริเวณอนุสาวรีย์พระยาสุรายุทธธำนิภักดีศรีนครนรงค์จางวาง การแสดงของศิลปพื้นบ้าน สอดคล้องกับการศึกษาของสุริยวงค์ (2549) เรื่องการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพง พบว่า รูปแบบการสื่อสารมีทั้งแบบสองทางและการสื่อสารทางเดียว ซึ่งมีการสื่อสารที่เป็นแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ในช่วงจัดงานประเพณีชักพระบวชโบราณการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Communication) จะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารที่มนุษย์มีความเคยชิน และใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเกิดจากความสนิทสนมคุ้นเคย หรือจากความสัมพันธ์ส่วนตัว โดยมีการพบปะพูดคุยสนทนากัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งในที่นี้เป็นเรื่องการบอกเล่าความเป็นมาของประเพณีชักพระบวชโบราณ วัตถุประสงค์ในการจัดงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

นอกจากนี้สารที่ใช้ในการสื่อสารช่วงจัดงานประเพณีชักพระบวชโบราณมีทั้งวจนภาษา (Verbal Message) และอวจนภาษา (Non-Verbal Message) สอดคล้องกับการศึกษาของธารินี ธาดาดุสิตตา (2547) เรื่องกระบวนการสื่อสารผ่านคุตบะฮวันศุกร์ของชาวไทยมุสลิม พบว่า กลยุทธ์ในการบรรยายคุตบะฮวันศุกร์มีเนื้อหาในการบรรยาย ซึ่งเป็นแบบวจนภาษาและยังมีอวจนภาษาเป็นตัวประกอบด้วย

อนึ่ง หากจะให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร จำเป็นที่จะต้องใช้การสื่อสารทางแบบวจนภาษา (Verbal Message) และอวจนภาษา (Non-Verbal Message) (พัชนี เขยจรรยา และคณะ, 2541)

ในช่วงการจัดประเพณีชักพระบวชโหรามิทิศทางการไหลของข่าวสารสองลักษณะ คือ ทิศทางการไหลของสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) และทิศทางการไหลของสารในระดับเดียวกัน (Horizontal Communication) ซึ่งมีทิศทางการไหลของสารทั้งสองลักษณะได้ส่งผลต่อการจัดงานประเพณีชักพระบวชโหรามิ กล่าวคือ หากเป็นการสื่อสารจากบนลงล่างจะออกมาในรูปแบบแผนการจัดงานประเพณีชักพระบวชโหรามิที่กำหนดจากองค์การบริหารส่วนตำบลเสวียดส่งมายังผู้ร่วมจัดงาน อาทิ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสวียดและชุมชนต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นการไหลของสารในระดับเดียวกัน จะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้อยู่ในระดับหรือตำแหน่งเดียวกัน เช่น กลุ่มประชาชนชาวบ้านสื่อสารการเพื่อจัดของบูชาบรรพบุรุษ เมื่อพิจารณาแล้วสอดคล้องกับการศึกษาศิริดา พงษ์ภมร (2547) พบว่า การสื่อสารในการเตรียมการจัดงานประเพณีรับบัว มีทิศทางการไหลของข่าวสาร 2 ลักษณะคือ การสื่อสารจากบนลงล่าง และการสื่อสารในระดับเดียวกัน กล่าวคือ การสื่อสารเพื่อจะเตรียมการจัดงาน จะเริ่มจากผู้นำแจ้งสมาชิกทราบถึงวันที่จะจัด ซึ่งส่วนใหญ่ตรงกับวันเข้าพรรษา การสื่อสารลักษณะนี้เป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง (Top-down Communication) เพราะสมาชิกในชุมชนไม่มีสิทธิ์คัดค้าน เนื่องจากได้มีการกำหนดไว้แล้ว ซึ่งถึงแม้สมาชิกในชุมชนจะไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในจุดนี้ แต่ก็ไม่มีใครคัดค้าน เพราะแม่จะกำหนดให้งานประเพณีเกิดขึ้นวันใดประชาชนก็พร้อมจะไปร่วมงานได้ทุกเมื่อ เมื่อทราบวันจัดงานประเพณีที่แน่นอนแล้ว การสื่อสารในระดับเดียวกัน (Horizontal Communication) จะเริ่มเกิดขึ้น กล่าวคือจะมีการบอกต่อกันไป และชักชวนให้มาเที่ยวงาน

3) รูปแบบและกระบวนการสื่อสารช่วงหลังจัดงานประเพณี

เมื่อเสร็จสิ้นจากการจัดประเพณีชักพระบวชโหรามิแล้วจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อสรุปและประเมินผลการทำงาน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลเสวียดสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สุราษฎร์ธานี ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เพราะเป็นการพูดคุยกันในที่ประชุมระหว่างกลุ่มราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการใช้การสื่อสารโดยระบุว่า การสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เป็นการสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผน คำนึงถึงบทบาทหน้าที่และตำแหน่งของผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นสำคัญ การสื่อสารในลักษณะนี้อาจเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ประกาศแจ้งนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน หรืออาจเป็นการสื่อสารที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรแต่อาศัยการพูดจา เช่น การสั่งงานโดยตรง

ทิศทางการสื่อสารเป็นแบบสองทาง (Two-Way Communication) เพราะสมาชิกได้มีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และสลับบทบาทการเป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฟางซมพู ไชยอาลา (2543) พบว่า การสื่อสารในการเตรียมงาน ประเพณีบุญบั้งไฟ ในหมู่บ้าน มีทิศทางการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจขณะที่ทำการสื่อสารกัน อีกทั้งมีผลต่อการเกิดทางเลือกที่มากมายเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

ทิศทางการไหลของสารเป็นการสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Communication) เกิดจากการประชุมเพื่อสรุป และประเมินผลการจัดงานประเพณีชักพระบวกราชโดยผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่มจะมีการประชุมกันภายในกลุ่ม จากนั้นจึงนำข้อสรุปของกลุ่มนำไปอภิปรายในการประชุมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเสวีตจัดขึ้นอีกครั้ง เพื่อสรุปภาพรวมของงาน และนำไปพัฒนาและปรับปรุงการจัดงานในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรทิพย์ ชนะคำ (2547) พบว่าทิศทางการไหลของสารจากล่างขึ้นบนของการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ได้แก่ การสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่พัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น และการสื่อสารกับผู้นำในหมู่บ้าน ทั้งนี้ในกรณีที่ปราชญ์ชาวบ้านไม่ได้มีตำแหน่งผู้นำในหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านจะใช้การสื่อสารเรื่องเกษตรไปยังผู้นำในหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้นำในหมู่บ้านไปบอกต่อแก่ชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านจะปฏิบัติมากกว่า เนื่องจากชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ และมักปฏิบัติตามผู้นำของตน

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสืบทอดประเพณีชักพระบวกราช

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสืบทอดประเพณีชักพระบวกราชเชิงบวกและเชิงลบ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี สอดคล้องกับการศึกษาของรัฐศาสตร์ สุขสวัสดิ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่อง ประเพณีลากพระ” พบว่า ชาวบ้านมีความสนใจ โดยเฉพาะการนำปราชญ์ที่มีความรู้ ความสามารถ ในเรื่องประเพณีลากพระมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ปราชญ์ชาวบ้านเองมีความยินดี เห็นด้วยที่โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้มากขึ้น ฝึกให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าใน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประเพณีชักพระบวกราชผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น อาจจะได้สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี แต่ประชาชนชาวตำบลเสวีต จังหวัดสุราษฎร์ธานีก็ยังคงปฏิบัติประเพณีชักพระบวกราชเป็นประจำทุกปี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมิได้ส่งผลแต่เพียงเชิงลบเท่านั้น เพราะการเปลี่ยนแปลงบางอย่าง อาทิ เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น ก็ทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการส่งข่าวสาร

หรือชักชวนกันมาร่วมงานประเพณีชักพระบวชบวชโบราณซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุฑาพรรธ ผดุงชีวิต (2551) และ พงผกา ประเสริฐศิลป์ (2541) เกี่ยวกับคุณลักษณะของวัฒนธรรมจากมุมมองทางการสื่อสารที่ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ แม้แก่นหลักของวัฒนธรรมจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เช่น ความเชื่อหลักในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ หรืออุดมการณ์หลักต่าง ๆ แต่วัฒนธรรมในระดับผิวจะเปลี่ยนแปลงได้เร็วกว่า อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเผชิญกับความคิดและข้อมูลจากแหล่งภายนอกต่าง ๆ ผ่านการติดต่อสื่อสารกัน อาทิ การแพร่กระจายของลัทธิทุนนิยมของชาวตะวันตก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ทำให้คนจากต่างวัฒนธรรมติดต่อกันได้ง่ายขึ้น แต่ความเข้าใจและการรับรู้ของมนุษย์เป็นเรื่องของเวลาและสถานที่ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมจากการเกิดขึ้นของสงครามและภัยธรรมชาติก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ อาทิ การเกิดสึนามิ ที่ส่งผลกระทบอย่างมหาศาลต่อนิวเคลียร์ทางทะเลของหลายประเทศที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องที่ เป็นต้น

4. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของการสืบทอดประเพณีชักพระบวชบวชโบราณในบริบทต่าง ๆ

จากการศึกษาพบว่า การสืบทอดประเพณีชักพระบวชบวชโบราณมีความสัมพันธ์เชิงในบริบทที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับบริบทในแง่มุมต่าง ๆ ได้แก่

อำนาจทางศาสนา ได้แก่ ผู้นำทางศาสนาในชุมชนที่ได้รับการเคารพนับถือ ในการสืบทอดประเพณีชักพระบวชบวชโบราณจะเห็นถึงความสำคัญของผู้นำทางศาสนาหรือเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนในพื้นที่ พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและนำประเพณีชักพระบวชบวชโบราณ โดยอำนาจของมาจากความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้ผู้นำทางศาสนามีบทบาทในการกำหนดกฎระเบียบและขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธี ดังจะเห็นได้จากการบูชาพระพุทธรูป การชักพระเป็นการสักการะและบูชาพระพุทธรูป แสดงถึงอำนาจของศาสนาในการควบคุมวิถีชีวิตของประชาชนและการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มและสร้างความสามัคคี

อำนาจทางสังคม ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชน ก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนประเพณีชักพระบวชบวชโบราณ โดยอาศัยความสามัคคีและการร่วมมือของคนในชุมชน จึงเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรูปแบบของการรวมกลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในสังคม เช่น การมีบทบาทของผู้มีอำนาจ ได้แก่ รัฐบาล หน่วยงานทางราชการ ผู้นำในชุมชนหรือผู้มีฐานะทางสังคมใช้ในการจัดการและสนับสนุนกิจกรรมในภาคส่วนต่างๆ เป็นต้น

อำนาจทางวัฒนธรรม การส่งผ่านความคิด ค่านิยม ความเชื่อของบรรพบุรุษ แสดงให้เห็นถึงการกำหนดและรักษาวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยอำนาจนี้สามารถสร้างและสืบสานค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อที่มีมา

ตั้งแต่บรรพบุรุษ ประเพณีนี้จึงช่วยสร้างและยืนยันอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ ทำให้ชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสามารถรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองไว้

อำนาจทางการเมือง การที่ผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการปกครอง ควบคุม ดูแลความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยการใช้ประเพณีในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างอำนาจทางการเมือง ในลักษณะการสร้างฐานอำนาจและความนิยมในกลุ่มชุมชน ด้วยการสนับสนุนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดงานหรือสนับสนุนประเพณีซึ่งสามารถเพิ่มอิทธิพลทางการเมืองได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกฤติธิ์ ศรีเกตุ (2564) พบว่า 1) ความเชื่อเรื่องนัตมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองมาตลอดในประวัติศาสตร์เมียนมา นัตองค์สำคัญจำนวนมากมีประวัติและพิธีกรรมการบูชาเกี่ยวข้องกับการเมือง อีกทั้งพื้นที่ความเชื่อเรื่องนัต ก็ยังมีผลประโยชน์ที่ส่งผลให้หลายฝ่ายเข้ามาเกาะเกี่ยว 2) ทั้งผู้ปกครองและประชาชนต่างได้เข้ามาเกี่ยวข้องและมีบทบาทในพื้นที่ความเชื่อเรื่องนัต โดยฝ่ายผู้ปกครองได้ใช้อำนาจรัฐควบคุมพื้นที่นี้มาโดยตลอด เพื่อการสถาปนาอำนาจนำของฝ่ายตน ในขณะที่ฝ่ายประชาชน ก็ต่อรองอยู่เสมอเพื่อรักษาไว้ซึ่งพื้นที่ทางวัฒนธรรมของตน 3) จากข้างต้น พื้นที่ความเชื่อเรื่องนัตจึงเป็นพื้นที่ของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่ฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ปกครองและประชาชนเข้ามาต่อรองและประนีประนอม เกิดเป็น “เครือข่ายการครองความเป็นเจ้าทางวาทกรรม” ที่ประชาชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง สะท้อนประชาธิปไตยเชิงวัฒนธรรมหรือ “ประชาธิปไตยเชิงลึก” นั่นเอง

หากวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมของประเพณีชักพระบวโกโบราณสามารถแบ่งออกเป็นสะท้อนถึงวิถีชีวิตในหลายมิติที่ ทั้งค่านิยม และความเชื่อของชุมชนในสังคมนั้น ๆ ได้แก่

ปัจจัยทางศาสนา ในส่วนของความเชื่อและศรัทธาของคนในชุมชน ดังจะเห็นได้จากประเพณีชักพระบวโกโบราณมีพื้นฐานมาจากความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา แสดงถึงความเคารพและบูชาพระพุทธเจ้าและความผูกพันที่ลึกซึ้งของชาวบ้านกับศาสนา รวมถึงบทบาทของพระสงฆ์พระสงฆ์ในการนำและกำกับการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในประเพณีนี้ เป็นการสะท้อนถึงอิทธิพลของศาสนาในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

ปัจจัยทางสังคม ประเพณีชักพระบวโกโบราณเป็นเหตุการณ์ที่ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน รวมทั้งเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกัน ซึ่งแสดงถึงความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคนในชุมชน เป็นการดำเนินงานร่วมกันที่ต้องอาศัยการสื่อสารและประสานงานที่เป็นระบบซึ่งเป็นสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ทั้งยังถือเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น โดยคนในชุมชนจะเรียนรู้จากผู้ใหญ่และร่วมกันรักษาประเพณีนี้ให้คงอยู่เป็นการสืบทอดความรู้และค่านิยมที่มีต่อชุมชนและศาสนา

ปัจจัยทางวัฒนธรรม การสืบสานประเพณีการชักพระบวโกโบราณมีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยอดีตราบจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น การแสดงทางวัฒนธรรม เห็นได้จาก

การจัดกิจกรรม เช่น การรำ การแสดงพื้นบ้าน และการประดับตกแต่งเรือพระ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และความเป็นศิลปะที่ฝังอยู่ในจิตวิญญาณของผู้คน

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและภาครัฐ เพื่อจัดสรรทรัพยากรทั้งทรัพยากรจากชุมชนเอง ได้แก่ ทุนทางปัญญาและกำลังกายกำลังใจจากชุมชนแล้วบางครั้งการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ แรงงานคน การเงิน วัสดุดิบ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในชุมชนก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเช่นกัน

ปัจจัยทางการเมือง จุดเด่นอยู่ที่บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการและส่งเสริมประเพณีนี้ การมีส่วนร่วมของผู้นำสามารถสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจในชุมชน และอาจช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของร.ต.ท.ชาติรี อุตสาหกรรมย์ (2561) พบว่า ความสัมพันธ์อำนาจหมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการปกครอง รวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีมา ความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึง ความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับกลุ่มคน และระดับสังคม เมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมาย ในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคล ดังนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติ คือ หลักธรรมาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธ ที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่ โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิ คือผู้ที่มีศีลเป็นข้อประพฤตินั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

การพัฒนาการสื่อสารในส่วนของการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่นซึ่งควรให้ความสำคัญกับการวางแผนยุทธศาสตร์การสื่อสาร การวางแผนนโยบาย โดยในเรื่องดังกล่าว มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ควรเสริมสร้างทัศนคติ ความรู้และทักษะเพื่อสมรรถนะการสื่อสารในการใช้ของผู้นำท้องถิ่น โดยจัดทำนโยบายและแผนงานเผยแพร่องค์ความรู้และการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารสำหรับระดับท้องถิ่นเพื่อการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ควรจัดแผนบูรณาการสร้างความร่วมมือระดับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่กับสถาบันการศึกษาที่มีองค์ความรู้และบุคลากรที่เชี่ยวชาญเพื่อเพื่อการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย ควรจัดทำแผนการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ด้านสมรรถนะการสื่อสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นและเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนระดับท้องถิ่น เพื่อการสืบทอด ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในเชิงมาตรการ

1) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยต้องรณรงค์การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารเพื่อการสืบทอด ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้วยการเตรียมความพร้อมในการใช้การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์และสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ความรู้ด้านการสื่อสารในการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนในท้องถิ่นและ ควรมีการพัฒนาโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมเสนอวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในเชิงการปฏิบัติ

1) การพัฒนาผู้บริหารท้องถิ่นโดยใช้รูปแบบการอบรมสัมมนา การเสวนา การถอดบทเรียน ความสำเร็จและการศึกษาดูงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการสืบทอดประเพณีและ วัฒนธรรมของท้องถิ่น

2) สถาบันการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญหรือเชิงวิทยากรด้านการสื่อสารร่วมมือบูรณาการเป็น สถาบันพี่เลี้ยงด้านการพัฒนาการสื่อสารสำหรับผู้นำท้องถิ่น

3) การจัดตั้งหน่วยการศึกษาวิจัยและการให้บริการวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรและการ ดำเนินงานสื่อสาร

4) หน่วยงานสถาบันการศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความต้องการในการพัฒนาการ สื่อสารของบุคลากรเพื่อจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้านสมรรถนะการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

5) การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและการเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม หรือการพัฒนา โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมเสนอวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม โดย แบ่งกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาการสื่อสาร ดังนี้

กลุ่มราชการ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมนำประเพณียังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่มี ความสำคัญต่อการสืบทอดประเพณี โดยจำกัดอยู่เพียงแค่เจ้าหน้าที่จัดงานเท่านั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลเสียด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานีควรสนับสนุนให้มีการสื่อสารในกลุ่มเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น

ด้วยการเพิ่มโอกาสและบทบาทการมีส่วนร่วม และการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายจากความคิดเห็นของสมาชิกที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการสื่อสารยังทำให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในกิจกรรม และส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้การสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักรพระบกโบราณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดงานประเพณีชักรพระบกโบราณและงานประเพณีอื่นๆ

ปราชญ์ชาวบ้านเป็นกลุ่มที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเพณีชักรพระบกโบราณโบราณเป็นอย่างมาก ซึ่งปราชญ์ชาวบ้านบางกลุ่ม อาทิ กลุ่มสาขาศาสนาพิธีกรรม สาขาภาษาและวรรณกรรม และสาขาศิลปะการแสดงและดนตรี มีบทบาทในการจัดเตรียมงานประเพณีชักรพระบกโบราณตั้งนั้นในขั้นตอนของการเตรียมงาน ปราชญ์ชาวบ้านควรให้เยาวชน ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมงานประเพณี และในระหว่างนี้ก็ถือเป็นโอกาสที่ดีที่ปราชญ์ชาวบ้านจะได้ถ่ายทอดความรู้ และคุณค่าของประเพณีชักรพระบกโบราณให้แก่คนในท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นหรือเป็นกลุ่มที่ประชาชนในท้องถิ่นต่างให้ความเคารพนับถือ ซึ่งในที่นี้อาจหมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าคนกลุ่มนี้เป็นผู้นำทางความคิด การจัดประเพณีชักรพระบกโบราณหรือการชักชวนให้ประชาชนในท้องถิ่นไปร่วมงานถือเป็นหน้าที่หนึ่งที่ผู้นำท้องถิ่นพึงกระทำ และควรให้ความสำคัญกับการประสานระหว่างกลุ่มราชการ ปราชญ์ชาวบ้าน และสมาชิกภายในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข่าวสารต่าง ๆ ได้กระจายไปอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรใช้วิธีการสังเกต และการฝังตัวในชุมชน (Symbolic Interaction) เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยละเอียด และครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนของประเพณีชักรพระบกโบราณ

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารเพื่อสืบทอดประเพณีชักรพระบกโบราณ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มราชการ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกภายในครอบครัว ทำให้การศึกษาเป็นไปในแนวกว้างไม่เจาะลึกลงไปในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นจึงควรศึกษารูปแบบและกระบวนการสื่อสารของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาการสื่อสารระหว่างกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย

3) ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการสืบทอดประเพณีชักรพระบกโบราณเช่น ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในท้องถิ่น และปัจจัยด้านสื่อต่าง ๆ เพื่อแสวงหาช่องทางในการสื่อสารให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- Chanakha, P. (2004). *Communication strategies on local wisdom of village sages in Buriram Province* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chaychanya, P., Wiwatthanukul, M., & Anawatchasiriwong, T. (1998). *Core concepts of communication arts*. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Hanna, M. S., & Gibson, J. W. (n.d.). *Public speaking for personal success*. Publisher Unknown.
- Jadungjivit, J. (2008). *Culture, communication, and identity*. Active Print. (in Thai)
- Kohn, H. (1955). *Its meaning and history*. D. Van Nostrand.
- Kohn, H. (1965). *Nationalism: Its meaning and history*. D. Van Nostrand Company.
- Lazarfeld, P. F., & Menzel, H. (1968). Mass media and personal influence. In W. Schramm (Ed.), *The science of human communication*. Basic Books.
- Littlejohn, S. W. (1999). *Theories of human communication* (7th ed.). Wadsworth Cengage Learning.
- Ministry of Culture. (2021). *Fading culture*.
<http://province.mculture.go.th/province/surin/default.html> (in Thai)
- Padungsilp, P. (1998). *Foundations of Thai culture*. Rajabhat Suan Dusit Institute. (in Thai)
- Padungsilp, P. (2000). *Thai way of life*. Third Wave Education. (in Thai)
- Rejai, M. (1991). *Political ideology: A comparative approach*. M. E. Sharpe.
- Rogers, E. M., & Shoemaker, F. F. (1971). *Communication of innovations: A cross-cultural approach*. The Free Press.
- Saengrungruangroj, P. C. (2013). Participatory communication: A mechanism for driving concepts into practice under the alternative development paradigm. *Humanities and Social Sciences*, 30(2), 24–42. (in Thai)
- Saranukrom Thai. (2021). *Cultural change*. <https://saranukromthai.or.th> (in Thai)
- Srikate, K. (2021). *Burmese Nat and cultural politics: Power relations in Nat belief spaces in Myanmar*. Chulalongkornrajavidyalaya. (in Thai)

- Suksawat, R. (2007). *Development of a local curriculum to transmit village wisdom on the Lak Phra tradition for Grade 5 students, Ban Bang Dan School* [Unpublished master's thesis]. Thaksin University. (in Thai)
- Suriyawong, K. (2007). *Communication for tourism promotion of eco-tourism villages: Thai houses at Plai Phong Phang* [Unpublished master's thesis]. University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)
- Utsaharam, C. (2018). *Development of power relations between the state and the Thai Sangha*. Mahamakut Buddhist University.